

SALMAN
RUSHDIE

ORAȘUL
VICTORIEI

Traducere din limba engleză
și note de Dana Crăciun

POLIROM
2023

Cuprins

Partea întâi. Nașterea	7
Partea a doua. Exilul.....	125
Partea a treia. Gloria	199
Partea a patra. Căderea	303

Nu i-a spus nimic. Doar a dat din cap, iar roiul de țînțari întrebători s-a scuturat odată cu el. S-a dus în odaia sa privată și a poruncit să fie lăsat în pace. A rămas acolo cîteva săptămîni și Pampa Kampana a fost cea care a trebuit să pregătească orașul de asediu, cu ajutorul lui Haleya Kote și al celor trei fiice ale sale. Vidyasagar a venit s-o vadă pe metereze, unde muncea de dimineață pînă seara, și i-a spus că înfrîngerea suferită de Bisnaga era o consecință a faptului că regele abandonase „relația intimă cu zeii, în special cu Shiva“. Dacă această relație intimă ar fi fost reînnoită, înaintarea sultanului din Zafarabad ar fi eșuat și ar fi urmat succesul militar.

— Mulți oameni din Bisnaga – majoritatea oamenilor noștri, mi-aș permite să sugerez – sînt de acord cu această analiză, i-a spus Vidyasagar. Există momente în care regele trebuie sfătuit și îndrumat de popor, și nu invers.

— Mulțumesc, i-a răspuns Pampa. Voi face în așa fel încît regele să primească sfatul tău înțelept.

Apoi și-a văzut de treabă și nu s-a mai gîndit la cuvintele înțelepte ale lui Vidyasagar, pentru că trebuia să se asigure că pe metereze se află destule căldări cu ulei care urmau să fie încălzite și aruncate în capul celor care încearcă să escaladeze zidurile, și că soldații care păzeau meterezele erau înarmați și odihniți, dormind în schimburi și ocupînd posturile printr-o rotație strictă. Armata din Zafarabad era foarte aproape. Atacul începea în cîteva zile – dacă avea să fie un atac – sau măcar asediul.

Pampa Kampana începuse să deznădăjduiască, dar într-o zi de vineri, dimineața, cînd pămîntul se cutremura sub greutatea oamenilor și a animalelor care mărșăluiau spre ei, și cînd norul de praf care învăluia armata din Zafarabad devenise vizibil în depărtare, Bukka s-a mobilizat, a ieșit din odaia sa privată cu o armură curată pe el și a strigat:

— O să-l întîmpinăm pe Sultan în așa fel încît o să vrea să se-ntoarcă în Lumea Duhurilor.

Deși nu fusese niciodată prea mare de statură, a străbătut străzile orașului ca un colos furios și apoi, în fruntea trupelor sale, a condus atacul asupra sultanului, scoțînd

un răcnet atît de înspăimîntător, că pînă și regimentul soldaților fantomă, dacă au fost fantome, nu s-a mai putut gîndi la altceva în afară de cît de repede ar putea să fugă.

În conflictul său cu Zafarabad, Bukka fusese agresorul, pentru că văzuse pericolul reprezentat de puterea crescîndă a vecinului său din nord și optase pentru o lovitură preventivă care dăduse greș. Rîul Krishna a rămas granița dintre cele două regate. Nu s-a cîștigat și nu s-a pierdut niciun *guntha* de pămînt – niciun *cent* – nici măcar un singur *ankanam*¹. Ambele părți și-au păstrat teritoriul și s-a încheiat un armistițiu instabil.

Dar în urma atacului său triumfător, Bukka s-a îmbolnăvit. Starea lui s-a înrăutățit și a căzut într-un somn adînc. Pe măsură ce veștile despre sănătatea sa din ce în ce mai precară s-au răspîndit dincolo de zidurile palatului, oamenii au început să speculeze asupra cauzei. Ideea conform căreia regele ar fi fost otrăvit de o săgeată fantomă a pus stăpînire pe imaginația oamenilor.

— Se luptă cu otrava, dar în final o să-l învingă, și-a dat cu părerea taxidermistul.

— Un duh te omoară încetul cu încetul, pentru că trecerea din lumea noastră în lumea de apoi durează o vreme, s-a lamentat vînzătorul de dulciuri.

— Stă pe malul rîului Sarayu ca Domnul nostru Ram, a exclamat omul care picta numele băcăniilor, și, în curînd, la fel ca Domnul nostru Ram, va păși în apele lui și va dispărea.

Pampa Kampana a stat zi și noapte la căpătîiul lui Bukka, punîndu-i comprese reci pe frunte și ajutîndu-l să bea apă, picătură cu picătură. Bukka nu s-a trezit. Pampa a înțeles că regele era pe moarte, că era următoarea persoană iubită care o va părăsi, lăsînd-o în această lume să jelească. În cea de-a treia zi de somn a lui Bukka, Haleya Kote a cerut să fie primit în prezența regelui și

1. Unități de măsură pentru suprafață, utilizate pe subcontinentul indian.

a reginei. După expresia de pe chipul său, Pampa Kampana și-a dat seama că lucrurile mergeau prost și în afara dormitorului regelui, nu doar în interiorul acestuia.

— Am fost orbi, a spus Haleya Kote. Sau, mai bine zis, ne-am uitat doar la pericolul din nord și n-am văzut problemele din est, vest și sud.

Chukka, Pukka și Dev Sangama, însoțiți de Shakti, Adi și Gauri, Surorile Munților, și de armatele lor personale, ieșiseră din fortărețele lor din Nellore, Mulbagal și Chandragutti și se îndreptau spre Bisnaga, i-a spus Haleya.

— Le-au convins pe surorile alea feroce, pe soțiile lor, că jurământul făcut regelui Bukka expiră după moartea acestuia și că loialitatea lor ar trebui să fie față ei.

În plus, a continuat Haleya, prinții exilați, care se transformaseră din copii aroganți care cred că totul li se cuvine în adolescenți aroganți care cred că totul li se cuvine, fuseseră lăsați să plece din Jaffna, însoțiți fiind de o forță redutabilă de ceylonezi, și se îndreptau acum spre Bisnaga pentru a-și revendica tronul.

— Regret că trebuie să vă spun, a conchis Haleya, dar în ciuda faptului că Bukka Raya I a decretat cu sprijinul consiliului egalitatea dintre bărbați și femei, dreptul fiicei voastre de a domni nu e destul de puternic, nici în tabăra militară, nici pe străzile orașului. „Regina Yotshna“ e prea mult pentru majoritatea cetățenilor.

— Șase pretendenți pentru un tron care n-a fost încă eliberat, a spus Pampa Kampana. Și cine va alege între ei?

Haleya și-a plecat capul într-o parte. Amândoi știau deja răspunsul. Răspunsul stătea sub banianul din Mandana, cu ochii închiși, aparent detașat de toate aceste evenimente, nicidecum un conspirator, nicidecum un ins care ar fi putut să fie bănuțit că a uneltit cu acei pretendenți, ci un simplu sfânt la umbra unui copac.

— Oricine va revendica premiul, i-a spus Haleya, pericolul în care se află atît domnia voastră, cît și fetele e cît se poate de real. Mai ales că veridicitatea paternității lor preocupă multe minți răutăcioase.

— Nu vom fugi, a spus Pampa Kampana. Voi sta la căpătîiul soțului meu, iar dacă acesta ne va părăsi, mă voi asigura că o va face cu toate onorurile cuvenite. Acesta e orașul meu pe care l-am construit din semințe și șoapte. Cetățenii ale căror povești sînt poveștile mele, a căror naștere în această lume mi se datorează, nu mă vor alunga.

— Nu oamenii de rînd mă îngrijorează, a zis Haleya Kote. Dar fie cum doriți. Vă voi sta alături, cu toți apărătorii pe care îi pot găsi.

Odată cu moartea lui Bukka Raya I au dispărut doi dintre cei trei fondatori ai orașului Bisnaga, iar Pampa Kampana a rămas singură. A doua zi după ce Bukka a murit în liniște, fără să se mai trezească din acel ultim somn, s-au săvîrșit ritualurile funerare, *antyeshti*, la *ghat*, locul în care a fost incinerat, care ulterior avea să devină și locul său de comemorare. În absența unui copil de sex bărbătesc – copiii de sex bărbătesc fiind încă pe drum, în fruntea unei armate –, rolul principal în ritualul de doliu a fost preluat de Haleya Kote. Acesta s-a îmbrăcat, s-a îmbrăcat în veșminte curate, a înconjurat trupul pe rug, a cîntat un imn scurt, a pus cîteva semințe de susan în gura regelui mort drept simbol al semințelor magice cu care acesta crease orașul, a stropit rugul cu unt topit și decantat, a făcut gesturile corecte înspre zeii morții și ai timpului, a înfăptuit ritualul spargerii vasului cu apă și a aprins focul. După aceea, el, Pampa Kampana și cele trei fiice ale sale au înconjurat flăcările de mai multe ori, iar în cele din urmă Haleya Kote a luat un băț de bambus și a străpuns craniul lui Bukka pentru a-i elibera spiritul.

Toate acestea au fost săvîrșite cu solemnitățile cuvenite, dar după ce au părăsit rugul funerar, soldații l-au reținut pe Haleya Kote, iar Pampa împreună cu cele trei fiice ale sale au fost duse înapoi la palat și sechestrate în *zenana*, aripa femeilor, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Nu era clar cine dăduse acest ordin, iar gărzile au refuzat să-i răspundă Pampei Kampana

cînd aceasta a cerut explicații. Preotul Vidyasagar se afla la o oarecare distanță de ei, sub banianul său, pierdut în meditație, și nu scosese niciun cuvînt. Cu toate astea, toată lumea știa cine se află la conducere.

În noaptea aceea, înfuriată de faptul că fusese sechestrată și de-a dreptul șocată că Bisnaga o trata în acest fel, Pampa Kampana n-a mai fost în stare să gîndească limpede. I-a poruncit războinicei care păzea intrarea:

— Du-te și adu-o pe Ulupi în momentul ăsta!

Ulupi, vă amintiți, era comandanta uriașă și șuierătoare a gărzilor regale, cea cu pleoape grele și limba șfichiuitoare. Dar războinica a ridicat din umeri.

— Nu e disponibilă, a zis ea, lăsînd să se înțeleagă că cea care fusese regină pînă cu o zi în urmă devenise neica nimeni; că Bisnaga se îndepărtase cu dispreț de mama ei.

Pampa Kampana s-a înroșit la față. Văzînd asta, fiicele ei s-au apropiat și au luat-o deoparte.

— Trebuie să vorbim, i-a spus Zerelda.

Pampa Kampana a inspirat și a expirat de șapte ori.

— Prea bine! Vorbește!

Femeile s-au adunat în jurul mamei lor, apropiindu-se într-atît încît să-i poată șopti în ureche. Și-a dat seama că, după ce șoptise poveștile locuitorilor din Bisnaga, venise rîndul ca odraslele sale să-i șoptească propria poveste. Asta e Karma, și-a spus Pampa.

— În primul rînd, nimeni nu va lupta pentru drepturile noastre sau pentru siguranța noastră, a șoptit Yotshna. Ai înțeles?

— Da, a spus Pampa Kampana cu tristețe.

— În al doilea rînd, a continuat Yuktasri, poate n-ai auzit zvonurile despre consiliul regal, un consiliu fără cap, acum că nu mai are un rege. Ai observat că niciun membru n-a venit să te învestească regentă pînă se rezolvă problema succesiunii?

— Așa e, a spus Pampa.

— Unul dintre zvonuri ar fi că au vrut să ne forțeze să intrăm în focul rugului funerar al regelui, i-a spus Zerelda. Nu s-a întîmplat, dar a fost cît pe ce.

- N-am știut, a zis Pampa.
- Consiliul nu se poate decide în privința succesorului, a spus Yotshna. Și când se vor aduna cu toții, Vidyasagar va alege regele.
- Înțeleg, a zis Pampa.
- Acum, cel mai important lucru, a continuat Yotshna, e să te ducem într-un loc sigur pînă vom înțelege lumea nouă.
- Și dacă va exista un loc pentru noi în această lume, a adăugat Zerelda.
- Deci un loc sigur pentru noi toate, a spus Yuktasri.
- Și unde se află acest loc? Și cum ajungem acolo? a întrebat Pampa Kampana.
- În ceea ce privește evadarea noastră, avem un plan, a spus Yotshna.
- În ceea ce privește locul, speram să vii tu cu o idee, a continuat Zerelda.
- Pampa Kampana s-a gîndit o clipă.
- Bine, a spus. Scoate-ne de aici.
- Aveți zece minute să împachetați, a zis Yotshna.

*Marele Maestru Li Ye-He, salvatorul nostru,
s-a năpustit peste zenana, bubuind ca tunetul
pe Muntele Kailash,
cu lama sabiei sale puternică ca trăsnetul
strălucind în noapte ca lumina
libertății.*

Redau aici versurile nepieritoare ale Pampei Kampana în traducerea mea nefericită. Nu mă pot apropia de geniul ei poetic (nu am încercat să o egalez nici în măsură, nici în rimă), dar o ofer totuși pentru a-i sugera cititorului din prezent felul în care a intervenit în narațiune un moment ce ținea de universul minunilor; nu doar că Marele Maestru Li a sosit zburînd pe deasupra acoperișurilor ca un supranatural liliac gigantic, aterizînd mai apoi în curtea